

Dr. Andrej Čebašek.

(Spisal dr. Fr. L.)

„Mož, ki ima poleg velike ljubezni do sv. katoliške cerkve tudi mladeniško navdušenost za svoj narod in nenavadne duševne moči, ne more ostati skrit in nepoznan med svojimi rojaki. Tak mož je dr. Andrej Čebašek, ki sicer nikdar sam ob sebi ne gre rad v javnost, temveč je rajši v tihoti nepoznan: vendar je njegovo ime častitljivo in se s spoštovanjem izrekuje blizu in daleč. Saj je pa tudi tega vreden zaradi plodovitega svojega delovanja in lepih lastnostij, ki ga dičijo.“ Tako smo še nedavno pisali na drugem kraju o blagem možu, ki nam je bil veliko število let ne samo več učitelj in prednik, ampak tudi skrben voditelj in podpornik na poti našega delovanja. Sedaj ga pa že krije črna zemlja. Zapustil nas je tako naglo, kakor bi se mu bilo mudilo; in tako skoro ne vemo, kako se je moglo vse to zgoditi.

S svojim delovanjem za cerkev in za narod je pokojnik zaslužil, da mu postavimo v listu trajen spominik.

Andrej Čebašek se je rodil v smledniški župniji na Gorenjskem dné 14. listopada l. 1820. Njegovi stariši so bili pošteni in jako pridni. Ko je mali sinček pokazal v domači šoli svojo bistro glavico, dali so ga v Ljub-

„Dom in svet“ 1899, št. 4.

ljano šolat se. Tukaj je bil v letih 1830. do 1832. v normalni ljudski šoli, potem v gimnaziji od l. 1833. do 1838., na liceju ali filozofiji pa v l. 1839. in 1840. Po dovršenih teh šolah je stopil v bogoslovje, katero je dovršil v naslednjih štirih letih 1841. do 1844. V mašnika so ga posvetili dné 30. malega srpana l. 1844., in nato v vinotoku nastavili za bogoslovskega adjunkta. V tej službi je marljivo nadaljeval bogoslovsko učenje in naredil l. 1845. dve ostri preskušnji za doktorsko čast na graškem vseučilišču. V istem letu pa so ga sprejeli v višje duhovsko izobraževališče Augustineum na Dunaju, kjer je napravil dve ostri preskušnji in dosegel doktorsko čast dné 4. listopada l. 1847.

Ko se je povrnil domov, nastavili so ga za kapelana v Stari Loki, kjer je ostal tri leta, potem pa meseca listopada l. 1850. za kapelana v Mengišu. A tukaj ni ostal dolgo. Izpraznjeno je bilo tedaj mesto

bogoslovskega profesorja za veronauk ali dogmatiko. Dné 1. mal. travna l. 1852. je delal dr. Čebašek za ta namen potrebno izkušnjo ali konkurz in bil v vinotoku istega leta nastavljen za profesorja dogmatike in metafizike na ljubljanskem bogoslovnem učilišču; l. 1859. pa je začel učiti še (tedaj na novo

Dr. Andrej Čebašek.

uvedeno) fundamentalno teologijo ali nauk o podlagah sv. katoliške vere in cerkve.

Zaradi odličnega delovanja v tej službi so mu l. 1872. podelili častno in važno službo semeniškega vodje. Tisto leto je bil imenovan tudi za častnega kanonika. Veliko število duhovnikov ljubljanske škofije pozna dr. Čebaška kot svojega vodjo. Bil je resnoben, natančen in včasih tudi oster, kadar je bilo treba, a vedno je kazal tudi dobro in ljubeče srce. Bogoslovci so to dobro vedeli in rekli, da gospod vodja ima mehko srce pod trdo skorjo.

Vodja Čebašek je rad podpiral vsako delo bogoslovcev za duhovsko izobrazbo in narodno prosveto. V svojem postopanju se je držal vedno zlate srednje poti, da je sicer natančno pazil na vsak korak svojih gojencev, ne da bi se bil vtikal v vsako malenkost.

V tej službi je ostal dr. Čebašek do l. 1880.; imenovan je bil namreč za kanonika ljubljanske stolne cerkve in v semenišču dobil za naslednika novega kanonika, dr. Gogalo. Vendar je ostal dr. Čebašek še profesor dogmatike in sicer do jeseni l. 1885. L. 1886. je dobil častni naslov papeškega domačega prelata in kmalu potem tudi apostolskega proto-notarja. L. 1894. na Veliki šmaren je obhajal svojo zlato mašo. L. 1896. pa je bil imenovan za stolnega dekana.

Ne samo navadni njegovi učenci, ampak zlasti taki, ki so bili pozneje sami profesorji, so priznavali radi in pogostoma, da je bil dr. Čebašek jako marljiv in goreč profesor. Bil je tudi še v poznejših letih ves navdušen za svoj predmet. Tako umevamo, zakaj se je nekako težko ločil od svojega tako priljubljenega dela, in zakaj si je pri svojih učencih postavil trajen spomin na lepe nauke.

A njegova prirojena pridnost mu ni dala, da bi deloval samo za svojo dolžnost: kjer koli je bilo treba kaj storiti za čast božjo, bil je dr. Čebašek rad pri delu.

Kot pisatelj ni izdal velikih del, pač pa je spisal manjše knjižice v slovenskem jeziku in pomagal pri večjih delih. L. 1856.

je izdal skupaj z drugimi duhovniki „Govornik“-a. Od l. 1857. je sodeloval pri „Svetem pismu“, katero je ukazal izdati tedanji škof Anton Alojzij Wolf. L. 1863. je izdal z drugimi tovariši vred „Zlati vek“, spominsko knjigo ob tisočletnici sv. Cirila in Metoda. Ker je bil posebno udan sv. očetu, spisal je l. 1869. knjižico: „Zlatomašnik Pij IX.“, in l. 1870.: „Papeževa nezmotljivost“, kateri obe je izdala „Katol. družba“. Urejal je par let tudi „Glase katoliške družbe“. Zlasti pa je veliko pisal za cerkveni list „Zgodnjo Danico“ in sicer celo do predlanskega leta. Iz tega vidimo, da je dr. Čebašek zmerom sukal pero v prid svojemu narodu, kadar je bilo potrebno za sveto katoliško stvar.

Dr. Andrej Čebašek je bil goreč pridigar. Dokler so mu dopuščale telesne moči, je pogostoma pridigal ob slovesnih prilikah, kakor ob novih mašah in ob raznih cerkvenih slovesnostih. Njegovi govori so bili vedno jedrnati, razvidno sestavljeni, polni bogatih naukov; zlasti pa se je odlikoval govornik s svojo navdušeno, ognjevito besedo. Na Dobrovo pri Ljubljani, kjer je med šmarnimi mašami sloveča božja pot, hodil je pridigat in opravljat službo božjo 26 let. Rad je hodil tudi k Devici Mariji v Polju pri Ljubljani, kjer so ob nekaterih prilikah obilni shodi. In kadar se je obhajala kaka večja slavnost, vselej so naprosili kanonika Čebaška za slavnostnega govornika, kakor pri slavnostni besedi ob petdesetletnici papeža Pija IX., Leona XIII., ob katoliškem shodu i. dr. V takih govorih je poudarjal vernost Slovencev in pa ljubezen do mile domovine. Poleg tega je neštevilnokrat poprijel za besedo ob raznih shodih in v zborih in navdušil poslušavce s svojo ognjevitostjo.

Dr. Čebašek ni nikdar skrival svoje ljubezni do domovine, ampak jo je izražal vselej, kadar je bilo primerno. Vedno je rad podpiral narodno stvar, kakor književnost in književnike, društva, sklade. A rodoljubja ni umeval tako, da je treba samo veliko vpiti, marveč tako, da je treba dejansko delovati, čeprav tiho in neočitno.

Pri narodnih in verskih društvih je bil do svoje starosti jako delaven ud in bil na častnih mestih (veliko let podpredsednik „Katoliške družbe“, predsednik „Duhovskega podpornega društva“ itd.).

Pokojni dr. Čebašek je imel korenit, moški in krepak značaj in jako živahen temperament tudi v svoji visoki starosti. Odlikoval se je pa z nekaterimi posebnimi lastnostmi. Jako je bil odkritosrčen in povedal vsakomur, kar mu je šlo. Četudi se je odlikoval po važnih službah, kakor tudi po veliki učenosti, vendar je bil ponižen in v občevanju prijazen. Vneto je ljubil sv. cerkev, katero je v pridigah rad poveličeval; jako udan je bil njenemu glavarju, papežu. Zato je rad žrtvoval kaj v podporo sv. očetu. Prav znamenito je tudi, da je učeni mož posebno rad poslušal božjo besedo; največje veselje mu je bilo poslušati dobre pridige. Kjer bi se ga nihče ne bil nadejal, zagledal je dr. Čebaška med preprostimi poslušalci. — Omeniti moramo naposled tudi njegovo dobrodelnost. Kadar se je osnovalo kako dobrodelno katoliško društvo, vselej se je oglasil dr. Čebašek z bogatim darom. Nad tisoč goldinarjev je n. pr. podaril še v življenju tukajšnjemu deškemu sirotišču Marijanišču, zaradi česar tudi njegovo podobo najdeš med dobrotniki v zavodu; šenklaški cerkvi v Ljubljani je kupil krasen in velik lesteneč;

dobrotnik je cerkvi rojstvenega kraja (zato njega častni občan), kjer tudi svojih sorodnikov ni zanemarl.

Dr. Čebašek je bil v vsem življenju trdnega zdravja, da skoro niti vedel ni, kaj je bolezen. V starosti je nekoliko shujšal, vendar je bil vedno živahen in čilega duha. Letos je pa znatno upadal. Dne 23. prosinca je zadnjič maševal. Zgrabila ga je huda črevesna bolezen in mu prizadela neznosno trpljenje. Prejel je sv. zakramente in se pripravil za odhod s tega sveta. Vse svoje časne stvari je bil že poprej uredil. Umrli je dne 27. prosinca t. l. ob jedni po polnoči. Drugi dan ob 4. uri popoldne je jako veličasten pogreb sklenil njegovo svetno pot. Udeležile so se ga poleg obilnega občinstva tudi srednje šole, ker je bil dr. Čebašek pri njih škofijski komisar za veronauk.

Za dediče svoje zapuščine je določil ljubljansko Vincencijevo družbo, ki ima izplačati večji del imetja za razne dobre namene. Tudi dijakov ni pozabil in je še v življenju napravil dijaško ustanovo.

Pokojni dr. Čebašek je bil bolj majhne a krepke postave; hodil, govoril in gibal se je vedno urno. Tudi v pozni starosti je jako zgodaj vstajal. Potoval ni rad, a veselilo ga je, ako ga je kdo obiskal.

Ž njim je zatonilo v večnost plodovito življenje: bodi mu trajen spomin!

V mislih.

Kakó je pa dnes poreden
ta sicer beli sneg:
Ah zdaj, zdaj zavít, zameden
bo dol in plan in breg!

Gazú ni nikjer na cesti,
to lep bo pot nocoj!
V tem metežu, ah, zabresti
vsak potnik mora koj.

A jaz bi dnes rad pohitel
domov, čez plan in breg;
bil lep bi večer tam, svitel,
pa brani mi ta sneg . . .

Pa medi, ti sneg, le medi,
Zamedi dol in plan,
do dragih pa mójih — vedi —
še drug je pot mi znan!

Ta pot ne pozna zameta,
ni mraza, ni snega,
in hitro, kot tica leta,
me vede pot le-tá.

Ah, misel ta pot je, vedi!
Glej, v mislih sem že tam!
Ti, sneg, le poljubno medi! —
že s svojci tam kramljam.

M. Prelesnik.